

Emoties in braaf materiaal

Van proeve van kunnen tot voorbode van een keurslijf

► *Geborduurd* in het Textielmuseum probeert textielkunst te emanciperen.

► Maar er is op de expositie maar één mooi, thematisch hoekje, over stil verdriet.

Door SANDRA SMETS

AMSTERDAM. Borduren is weer helemaal in. Dat zeggen de bladen althans en het Textielmuseum zegt hetzelfde. Als bewijslast bracht het museum ruim dertig bordurende kunstenaars samen in een tentoonstelling. De bladen raden hun lezers aan om bloemen te borduren, dat is mode, maar bij bordurende kunstenaars ligt zulke vrolijkheid van oudsher moeilijk.

De ernst van het borduren stamt uit de jaren zestig, toen feministische kunstenaars de verstikking van het vrouwelijk rolpatroon gingen verbeelden in textiel. Kunstenaars als Anna Verschuure gaven stereotiepe kleedjes een agressieve of seksuele *bite*: subtiele ingrepen voor een optimaal ontregelend effect.

Nu we weer een feministische golf verder zijn, borduren ook mannen in deze beeldtaal van tegenstellingen. Zo exposeert Lam de Wolf moederlijke rokken waarop hij bij nadere inspectie geen troostende maar verontrostende teksten stikte: 'vergaan/nooit voorbij/wil'. En natuurlijk ontbreekt Berend Strik niet: hij oogstte tien jaar geleden al succes door borduurgarens op pornofilm's los te laten - eigenlijk raakte juist toen borduren in in de kunst, meer dan nu.

Emoties smoren in superbraaf materiaal - in dit spanningsveld vindt veel textielkunst zijn kracht. Dat had een leidraad kunnen zijn van *Geborduurd*, maar dat wilde het museum niet: 'Een scherpe afbakening zou onrecht doen aan de diversiteit van de werken', meldt het persbericht. Inderdaad heeft het museum zich uitgeleefd in die diversiteit. Van aangeklede modepoppen tot tasje en sieraden. Schilderijen worden met borduursels omlijst en op keramiek prijken stiksels. Er zijn servetten. Mobiele sculpturen. Grote en kleine wandkleden. Kortom: je kunt het zo gek niet verzinnen of het is geborduurd, en op de expositie te zien.

Het is niet de eerste keer dat het

C.A. Wertheim, Zelfportret.

museum deze vergissing maakt. Het wil wel vaker textielkunst emanciperen met opsommende exposities over wat er allemaal wel niet kan met het materiaal. Alleen is dat materiaal voor de kunstenaars goddank geen doel maar een middel om iets uit te drukken. En dat komt hier niet tot zijn recht. Het museum had beter een van de thematische lijntjes kunnen

uitdiepen die je met wat speurwerk in *Geborduurd* kunt vinden. Mode of uiterlijk is wellicht wat te voordehandliggend, maar wie wist dat liturgie zo in de belangstelling zou staan?

Net als je het niet meer verwacht, bewijst de expositie zelf dat het anders kan. Vlak voor de uitgang is een afdeling 'lapjes' met eigentijds en ouder werk in vitrines. Met een aandoenlijke precisie borduurde in 1892 een dertienjarig meisje voor haar naaisteropleiding alfabetten en zware bijbelspreuken op haar letterlap. Deze ligt tussen wit linnen dat hedendaagse vormgevers net zo nauwkeurig bezoedelen met geborduurde wijnvlekken of noodkreten. 'Parlez moi' borduurt Suska Mackert en 'hete tranen' schrijft Manon van Kouswijk. Hier valt een snik, waardoor zo'n lap uit 1892 verandert van een proeve van kunnen in een voorbode van een keurslijf, hoewel we het meisje niet meer kunnen vragen hoe zij dat zag. Het is een mooi thematisch hoekje geworden, over stil verdriet. Jammer dat dit maar zo'n piepklein hoekje is.

Geborduurd. T/m 5 juni in het Textielmuseum Tilburg, www.textielmuseum.nl